

UKRAINIAN LABOR NEWS

PRINTED AND PUBLISHED WEEKLY BY THE WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASSOCIATION, LIMITED, A JOINT STOCK COMPANY, INCORPORATED UNDER THE LAWS OF MANITOBA, AT ITS HEAD OFFICE AND PLACE OF BUSINESS, AT THE CORNER OF PRITCHARD AVENUE AND MCGREGOR STREET IN THE CITY OF WINNIPEG, MANITOBA.

Subscription per year \$4.00

Telephone: 51 465

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

Газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавництво Товариство, закорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Українському Робітничому Домі, на розі вулиць Пritchard і McGregor, у Вінніпегу, Ман.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ПРАВИ КУМІНТАНЦІ МОРДУЮТЬ КИТАЙСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

(Огляд останніх подій в Китаю.)

Останніми днями відбувся великий подія в полудневу й центральному Китаю — на тій території, де її кумінтанські "визволителі" звільнили епід опіки північних генерал-бандитів, замінивши їх катами власної кумінтанської продукції.

В Кантоні, колисі китайської революції, в якій покійний Сун Ят-Сен виплекав велику революційну армію Китаю, по-повнію страши, нечувані злочини над тими, хто борювався за справжній визвіл китайського народу, хто остався вірним заповітам Сун Ят-Сена. В центральному Китаю, в Ганкові, Нанкін, Шангаю, як доносять телеграми, до влади знову прийшов генерал Чан Кай-Ши, той самий зрадник революційної справи, якого визволення борються китайського народу вивела на поверхню й поставила керувати дальшою судьбою багато-мільйонного поневоленого своїми й чужими капіталістами китайського народу.

З великим напруженням слідив цілий світ останніх два роки за великою визвольною боротьбою цього найчисленнішого в світі народу. Бо в тій боротьбі вирішувалася доля не лише китайського народу, але й доля всіх колоніальних народів. Прогнані світовими імперіалістами з Китаю означало б початок кінця цілій їхній імперіалістичній політиці, їхньому безконтрольному панованню в колоніях. Це бачили й розуміли як капіталісти, так всі працюючі та поневолені народи.

Але з кінцем пановання чужих капіталістів, в Китаю ринув прийшов би кінець панованню й місцевих, рідних капіталістів, китайських феодалів, мандаринів та генерал-бандитів. Ми живемо в епоху такої визвольної боротьби, яка неминує перетворюється в чисто класову боротьбу. Ланди, з яких розсуюється працююча класа, розриваються, одноклобуть як по чужих, так і по своїх рідних визискувачах.

Таке стаєся в Китаю. Поки боротьба була спрямована проти чужинських капіталістів, проти їх агентів, генерал-бандитів північного Китаю, доти молода китайська буржуазія мовчала, доти вона йшла рука-об-руку з працюючими масами Китаю. Китайська буржуазія в цій боротьбі мала одну мету: вигнати з Китаю чужих капіталістів, а коли вже остаточно не вигнати, то бодай усунути Чан Цо-Ліна й його прибічників, а самій стати на його місце та торгувати з міжнародними капіталістами й разом з ними ділати зиски, видущати з китайського селства й робітництва.

Працюючі-ж маси Китаю, проливаючи свою кров в боротьбі проти чужинських визискувачів і їхніх китайських агентів, зовсім не хотіли плати свою шкуру в нове ярмо молодого китайського буржуазії, хоч би те ярмо носило на собі марку кумінтанта.

Ті суперечності у визвольному русі китайського народу виявилися зараз-же після великих побід кантонської, а потім ганковської армії. Коли ця армія захопила Ганков, Шангай, Нанкін, ший полудневий і центральний Китай по ріку Янці, працюючі зажадали обидних їм вольностей: селянські маси землі, а робітники плодів своєї праці.

Тут якраз молода китайська буржуазія показала працюючим свої зуби, своє справжнє обличчя. Вулиці Шангаю, цього осередку революційного руху в Китаю, вкрилися робітничими трупами. Чан Кай-Ши, своїми звірськими розправами з революційними трейд-юніями, з їх провідниками, здивував навіть чужинських капіталістів. Вони такого не бачили під владою Чан Цо-Ліна, тому, не довго думаючи, дали Чан Кай-Ши позичку на дальшу боротьбу з китайськими працюючими масами.

На тому й скінчився цілий побідний похід Чан Кай-Ши на Пекин. Зробив він ще пару невдалих спроб поступити вперед, але зрадливі, обдурені маси вже втратили своє завзяття і замість побід — Чан Кай-Ши почав терпіти поразки від війська Чан Цо-Ліна, та нарешті усунувся від влади. На сцену виступив "християнський генерал" Фен Ю-Сян, який зараз же після перших побід також зрадив працюючі маси, а після зради примушений був забути про свій похід на Пекин.

На "звільненій" території, що є тепер під владою кумінтанських "визволителів", які одночасно ще й посварилися самі між собою, стало вибухати робітничо-селянські повстання. Кумінтанські генерали почали вживати революційну національну армію не проти Чан Цо-Ліна, але проти китайських робітників і селян, почали народною коліть армією душити дійсні революційні організації й справжню визвольну боротьбу.

В Кантоні також прийшов до влади один з таких бунтівних "національних визволителів". Але в цілій кантонській провінції, довкола Кантону, зростає революційний рух, що його там посилає Сун Ят-Сен, а тепер плекає комуністична партія. Він захоплював місто за містом, встановлював там робітничо-селянську владу, а влада кантонського диктатора дальше самого Кантону не сягала. В самому-ж Кантоні трималася вона тільки завдяки багатствам і гарматам кораблів чужинських капіталістичних держав. В Кантоні було таке саме подожження, як і в Шангаю, Нанкін та Ганкові, де влада правих кумінтанців дальше своїх осідків не сягає, де вона не знає, що діється в глибини провінції.

Дня 14. грудня робітництво Кантону скинуло владу буржуазного диктатора й привернуло в Кантоні назад революційну владу. Як тільки робітництво звало Кантон у свої руки, чужинські капіталістичні держави вдарили на аларм про більшовицьку небезпеку, яка з Кантону грозить мало що не цілому світові. Почалася висадка з кораблів на берег військових десантів "для охорони чужинських горожан", почалася лихорадочні приготування "до оборони" проти комуністів, і на другий день після повалення буржуазної влади та сама влада на-

раз набрала десь стільки сили, що розторожила робітництво Кантону і всяда вулиці робітничими трупами. Вона далі видолює всіх комуністів, улаштує облави на цілі робітничі організації й розстрілює їх масово без ніякого слідства й суду, не питаючи, чи брали ці робітники участь в повстанні, чи ні. Дійшло до того, що працююче населення величезного Кантону масово втікає з міста. Багато втікає до Гонконгу, який є під контролею англійської влади, а там його передовують і депортують назад до Кантону на розстріл.

Першими понесли тяжкі муки й смерть комуністи, як справжні борці за волю працюючих. Кати вривалися в будинки, виривали звідтам комуністів, тяжко над ними глумилися і потім розстрілювали. Ці бандити увірвалися до будинку радянського консульства, вивели з него всіх співробітників, чоловіків і жінок, російських і китайських, пов'язали їм назад руки і, тяжко скатувавши, повели по місті, закликаючи оскаженілу буржуазію робити з полоненими, що їй хочеться. Засліплена містою буржуазія, спекулянти, роспусні паразити плювали на полонених, різали їх тіло кішкеньковими ножами, а після цієї страшною наруги розстріляли всіх без ніякого суду й слідства.

А буржуазна преса пише про це, як про звичайну подію, не обурюється, неначе-б то інакше й бути не могло. Одночасно Чан Кай-Ши видає всім радянським консульствам паспорти й каже їм забратися з "визволенних земель" полудневого й центрального Китаю. Поступає так, як не поступав навіть генерал-бандит Чан Цо-Лін.

Ось до чого докотилися китайські "визволителі". До погромщиків, до тих самих катів, як і ті, що втопили в крові Паризьку комуни, до тих самих, як були в Німеччині Носке, в Угорщині Горті, в Росії Денікіни, Вранглі.

В Китаю, в революційному Кантоні, ясно поллялася кров революційерів. Але вона вродить нових борців за волю працюючих, які підтяся катом і визволять китайський народ з визиску чужих і своїх хижаків.

В НОВІЙ КРАЇНІ.

(Спостереження українського імігранта.)

Приповідка каже: "Кого чобит не душив, той болю не знає".

Приглядуючись життю українського робітництва в Канаді, розв'язуючи робітничу пресу (маю на думці "Укр. Роб. Вісти") і відношення робітництва до своєї газети — та порівнюючи це із життям українського робітництва й селства в Галичині та із станом тамошньої робітничо-селянської преси — я кажу: "Хто не знав утисків на друковане робітничо-селянське слово, той не вміє оцінити волі цього слова".

Щоб читачам було більш зрозумілим те, про що я пишу, я скажу пару слів про себе.

13 місяців тому назад я прибув з Галичини до Канади. З тих 13 місяців я працював в п'яти місцевостях провінції Онтаріо, Манітоби й Саскчевану. Не моя вина в тому, що я так часто переїздив з місця на місце. Коли-б так праця зчулася за мною, а не я за нею, то не мандрував би я з місця на місце, не витрачав би зароблених центів на залізницю, не товкся-б по потягах та кемпах, як тут "Марко по пекарі".

Перед виїздом до Канади я мав дуже слабеньке поняття про організаційне та культурне життя українського робітництва й фармерства в Канаді. З Канади до Галичини українська робітничая преса не доходила. Українська преса в Галичині дуже мало пише про життя української іміграції в Америці й Канаді. А коли часами децю й напише — то про еґотмосції, про організації, які не мають нічого спільного з робітництвом.

В старому краю, перед виїздом до Канади, мало я стрічався з "Канадіанцями", а хоч часами стрічався, то з такими, що менше знали про світ і про саму Канаду, як перший-ліпший трошки очитаний селянин нашого села.

В сусідньому селі, казали мені, вернув з Америки до дому один "великий соціаліст", привіз багато грошей, купив землі, став куркулем і приятелем собі з польськими жандармами. Хотів з ним побачитися, але почувши про такий його жандармський "соціалізм", зрікся з свого хотіння, лише подумав: "Колі такі в Америці соціалісти — то ми в Польській Партії Соціалістичній краших маємо".

Що-ж, думаю я далі, нема що дивуватися. Америка — багата країна; найбагатший селянин і робітник може й не дорівніє американському найбіднішому фармерові й робітнику. В Америці певно й соціалістична преса подібна до львівського "Діла". І соціалізм американський — то такий, що він самому Пилсудському до впадоби, такий, яким його привіз до сусіднього села "американський соціаліст". Тому то в

Америці (я в це слово включаю й Канаду) є воля преси, думаю я. Такий пресі дав би волю й сам Пилсудський і вона не прихидла-б до нас бачими імпальтарами, як приходить "Світло" або "Наше Слово".

З таким хаотичним поняттям про Америку — приїхав я до Канади. Приїхав я справді в "новий світ", якого ще й досі гарно не могу зрозуміти.

Все тут якесь не таке, як я собі уявляв. Кажуть, що багач тут є дуже великі, але я їх не бачив. У нас в краю коли багач іде, то це здалеку знаєш, що це багач. У нас же далеко від села ти бачиш розкішне помешкання діда, двір, сад, що так пишню розрослися серед нуждених селянських хатинюк; виїдеш в поле — бачиши широкі лани, пасовиська, ліси і знаєш, що це все панське. А тут-я-такого пана-ще не бачу, хоч на кожному кроці відчуваю на собі чиню могутню волю й силу, відчуваю її без нагая, без жандарма, без фізичного насильства над собою.

Тут воля! Справжня воля! Коли хочу й куди хочу — туди йду, чи їду. Ні паспорта, ні посвідки, не перепустки тобі не треба. Ніхто не спить, ні хто не питає хто й, куди я їду, що хочу, що не маю куди втікати, що я сам не знаю де-я завтра буду. Ні, я певно знаю, що я не буду там, де я хочу бути, що я не буду робити того, що бажаво й люблю робити — я відчуваю, що я мушу робити те, що мені скажуть. Ей, та бо то ще добре, коли мені скажуть щось робити. Але-ж бо шукаю, благаю, щоб дали мені щось робити і не могу допроситися. Мене завезуть десь на роботу, а там роботи не дадуть і не хочуть назад привезти мене до того місця звідки взяли. Коли-ж я заплачу їм і вони мене привезуть назад, то й тут я нічого не маю й жалую, що я вернув назад, бо, може, "коли-б був не спійш назад, був би дістав роботу" там, куди мене завезли?

Може для старих українських Канадіївців ці мої думки покажуться смішними, але я вірою, що не тільки я, але тисячі новоприбулих імігрантів це відчують.

Нас везуть на залізницю, до львівського кемпів, до майнів працювати за меншу плату від той, яку мають старі робітники. Я читаю чуюм в робітничій пресі, що нас, імігрантів, чи то з Галичини, чи то з Угорщини, чи то з Чехословаччини, вживають як страйколомів. Дописувачі пишуть про це до ро-

бітничої пресі з огірченням на імігрантів!

І дописувачі мають рацію. Але імігранти також мають рацію. Хіба-ж вони винні тому, що вони хочуть їсти? Хіба-ж вони винні тому, що вони не можуть робити того, що вони бажали-б, але мусять їхати туди, куди їх везуть й робити те, що їм скажуть? Хіба-ж вони винні тому, що вони, або забули діли у "вільній країні", або та ославлена агентами капіталістичних компаній воля вивернена шерстю на верха, а шерсть та колюча, як голка на іжаку?

Беру я життя новоприбулих імігрантів і порівнюю до старих емігрантів, що ще перед війною прибули до Канади. Порівнюю їх бачу: не далеко, ви товариші, втікли від нас, новоприбулих імігрантів! Даруйте, що кажу отверто. Кажу із власних спостережень. Коли доске мої думки опрокине й каже мені противне, а буду йому вдячний.

Працюючи в лісі, працюючи на залізницю, працюючи у фармера, працюючи в місті — стрічався я з ріжними робітниками. Чув їхні розмови, старався зрозуміти їхні думки, світогляд. І коли порівнював класову свідомість, старих імігрантів з новоприбулими, то скажу, стара іміграція не може багато похвалитися перед новоприбулими. Правда, вона вміє дуже багато більше говорити, хвалитися, але діла її часто-рідяться від слів. Молода іміграція мовчала, назрив — виглядає прибито, боїться висловлювати свої думки отверто, але думає глибоко.

Я беру це загальноково. Витяк є тут і там. І коли взяти витяжки з доброї сторони, то я стрічав в лісах, на залізницях, отаринях прекрасних, ширших, товстіших товаришів із старої іміграції, які останнім

поділяться з роботою. Коли-ж взяти витяжки з погані сторони, то, правду кажучи, таких хуліганських типів серед старої іміграції я не стрічав, як серед старої. Може молода іміграція ще не мала часу їх видати, може вона ще не встигла сід з'орієнтуватися в нових обставинах — не знаю. Знаю, що на карабі і в потязі, ще їдучи до Канади, ми, імігранти, ділилися між собою куском хліба. Ми не розуміли мови один другого, на мігах розмовляли, але старалися один одному допомогти, в крайньому разі бодай не зробити один другому прикритости. А прибувши до Канади — не одного з нас натягнули тут наші земляки, "старі Канадіяни", користуючи з того, що ми без'язки, а вони навчилися вже англійської мови.

Про такі випадки, як заборона в іміграцію останніх пару доларів за об'янку праці, лише за саму об'янку — писалося вже кілька разів в робітничій пресі. Але є сотки випадків, про які ніхто не писалося, про які ніхто не знає, які нещасний імігрант глибоко сховав у своєму серці, обливши їх перед тим горькими сльозами. Він про це нікому не сказав, бо, по перше, не вмів сказати, по друге, боявся сказати, щоб з него не сміялися. Зрештою, його ще в старому краю вчили: "свій до свого" — тож немає чого й на кого нарікати. "Рідна культура".

Я не оплакую тут імігрантів, не роблю їх мучениками. Я знаю, що й старі імігранти були колись новими, такими самими мучениками, але вже "засимилювалися", то "засимилюються" й нові, переймають всі тутешні прикмети, та й самі обставини, товариство, умовини праці перефальтють їх і нададуть відповідного обличчя.

(Кінець буде.)

"РЕВОЛЮЦІЯ НА УКРАЇНІ".

З великим вереском принесла була недавно буржуазна преса Америки а то й цілої Європи вістку про "революцію на Україні". Звичайно, за буржуазною пресою, роспійши й українські контр-революційні газети і не забували "доказувати", що "український народ не може терпіти московського ярма", "веде далі збройну боротьбу за самостійну неньку Україну" і т. д. і т. д. За буржуазною пресою було подано навіть число убитих "українських повстанців" (цілі тисячі їх!), були й списи бів, навіть назви ніби-то вбитих більшовицьких комісарів, словом — все як слід. Деякі українські патріотичні газети пішли як так далеко, що твердили, неначе на Україні вже три місяці революція, але більшовики держать її перед світом в тайні і аж тепер, дякуючи румунській пресовій агенції з Букарешту, вдалося розкрити цю таємницю. І тільки робітничий преса так американської землі, як і цілого світа, прийняла цю нову сензаційну буржуазну брехню з повним недоверям, а то й насмішкою. Зокрема й наша газета є тільки критично поставилася з самого початку до цієї вістки, але й вказала на причину фабрикації цієї брехні румунськими боярами.

Революція в Радянському Союзі — це давня мрія міжнародної буржуазії. Для американської преси не треба більшої сензації, як вістки про будьякі заворушення проти радянської влади. І американські капіталісти не задумалися короткими відомостями румунської агенції, ім захопилося докладніших описів "українського повстання", тих "жорстоких бів українських повстанців на Поділлі" і "кривавої розправи більшовицькіх повстанцями". Для цього велика американська преса агенція "Ассейтед Пресс" негайно вислала свого кореспондента на "поле бою" на Українці і — чекала нових вісток. І дочекалася. Приїхала телеграма від кореспондента, що обіхав українське Поділлі та всі ті місцевості, де ніби

"лютувала революція". Пішла ця телеграма у всі американські газети і — попустила носис капіталісти, а деякі українські патріотичні газети так і не відважилися передрукувати в себе ту телеграму. Вони-ж так завзято "воювали" на своїх сторінках, благословили подільських повстанців в бій, співали їм вічну пам'ять, як вони "положили свої буйні голови за неньку", кляли й дяли більшовицькі за їхній терор і тепер — якось бачите несмачно признаються перед своїми читачами, що вони нагодували їх румунською брехнею.

Що-ж розкаже американський кореспондент "Ассейтед Пресс" про "революцію на Україні"? Та розкаже таке, що ніякої революції там не було і населення вперше почуло про неї з його слів. Звичайно, буржуазний кореспондент не дуже довіряв селянам чи робітникам, бо — може вони більшовики, а може просто боються говорити. Тому вдався він до таких, що в більшовицькіх підозрівати їх аж ніяк не можна. В місті Тирасполі над Дністром, про яке писали в Америці, що воно "було заняте повстанцями під проводом отамана Найдова", кореспондент вдався до православного батюшки отця Григорія Степановича Гастева. Бачите, він передтим роспитував такі мешканців Тирасполя, але ніхто про ніяку революцію з них не чув. І видно, такі не повинні кореспондент, зайшов ще до попа. А піп йому ось що сказав:

— Вперше чую від вас про якесь повстання. В нашому місті є 14 тисяч населення, але я певен, що від кожного одержите на своє питання такуж відповідь, як від мене. Мешканці Тирасполя й цілого повіту ще ніколи не жили так спокійно та щасливо, як тепер. Одинокий випадок грабунку був недавно на стації Ярошинка. Кількох узброєних бандитів напали на поїзд, щоби забрати касу. На шість хутко напали міліція і бандитами вдалося захватити тільки один поштовий мішок. Під час пере-

стрілки був ранений один міліціонер. І оцей випадок є найбільшою подією в області наругнення громадського спокою та порядку за останні місяці.

Після розмови з попом, пішов ще кореспондент до тираспольського рабина Писфа Шаля, але й рабин був дуже здивований, кди довідався, що в Америці поширені чутки про кроваві заворушення на Україні. Він теж potwierдив, що на Україні життя спокійне і скрізь помітно добробут.

Це саме повторили ще кореспондентові й селяне, що приїхали в місто на базар. І кореспондент, може й розсраваний, всеж ринув в Нью-Йорк телеграму і — розказав в ній поправді все як слід. Окрім цього він додав ще, що скрізь на Україні видно великий поступ. Села й міста бистро відбудовуються і в них не лишилося вже майже ніяких слідів після страшного году в 1921 і 1922 роках. В Харкові вже частинно вибудована великанська лікарня (шпиталь) і ряд домів для робітників, які сміливо можна порівнати з такими будівлями, як в Америці і Німеччині.

На Україні (кореспондент каже "Українці") пояснюють брехню про контр-революційне повстання роботою польових політикерів, які підговарювали труд для захвату Польщею Литви, намагалися "доказати", що Радянський Союз ослаблений внутрішніми повстаннями і власною боротьбою. Інші пояснюють інакше. Кажуть, що брехня про революцію на Україні сфабрикована в Румунії, де надалися таким способом дискредитувати радянську делегацію на конференції розборень в Женеві.

А ти, читачу-робітнику, з цієї "революції" маєш ще один доказ, як інформую буржуазна преса про події в цілому світі і можеш ще один раз оцінити значіння робітничо-фармерської преси, яка не дається логити на буржуазні брехні і освітлює всі події в правдивому світі.

Л. Довженський.

СТРАХІТТЯ.

"Газет не читаю через переженість та слабе здоров'я".

— Не читаю, знаєте... Не читаю... Роботи таки чимало, а головне, дійство якесь не гаряд. Слабину... Приїде газета, так так, знаєте, іноді хоч не реганити хочеться, а не могу... Ну, не могу, й край! — Взямешся, руки тремтять, жар починається, на очі сльоза набігає... Посидню, по сидню й кину...

А то якось ухонив свіже чиоло, тільки розгорнув та: "Окупація Рур..." про себе промовив, так воно в праву пахну, отак на 2 палці вбк від пупа, як шпінголет! Збав увесь! Піт із мене леться... Жінка вже на череві й фляшку з гарячою водою й отом лоба натерла, — це бере... Верти мене млинком по каші... Я й щого, я й того... І що-б ви гадали: апендицит. Газетний апендицит. Хороба дажд шлуночка.

— Не їйте, — каже лікар, — тиждень з три твердого та дуже гарячого... Отак було. Та тільки ніженськими огірками й урятувався... Вони, знаєте, не дуже тверді й не гарчик... А то хоч пропадай...

Та як вам усе розказувати, так, йй-право, не повірите... Одного разу ліг після обіду відпочити (роботи-ж таки сила!) — сами знаєте, взяв собі газетку (рискуну!) і розгорнував... Як ударило-ж мене в сон! Та в який сон! Уже на засідання бити треба, а я сплю. Та як би спав, як люди сплять... Ато-ж приверзлося? Ніби всі комунальні банки та зліпилися в один такий величезний-величезний. Та ніби в того будинку 8 1/2 міль... Та підіб він (будинок) до мене й лізе на мене... Лізе, давить мене й кричить: — Газета! Газета!

Схоплююсь, а передо мною жінка: — Газета, — каже, — круг ший обмоталася... Трохи не задавився!

Боюсь газети! Не читаю... Остап Вишня.